

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Liber Theologiæ Moralis, Viginti Qvatvor Societatis Iesv Doctoribvs Reseratvs

Escobar y Mendoza, Antonio de

Lvgdvni, 1659

Examen III. Cuncta peccata Mortalia, seu instructio ad generalem
Confessionem.

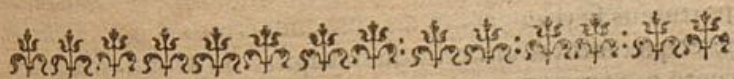
urn:nbn:de:hbz:466:1-41066

illo tristatur, & quo ex charitate cum Deo, & ex amicitia Dei est gaudendum.

104. Num possit Acedia esse venialis? Cum Baldello iudico ex indeliberatione posse esse venialem, non autem ex materia leuitate, nisi accipiatur generaliter Acedia pro quacumque tristitia de bono spirituali, & ex quocumque motivo.

105. An circumstantia Acedia sit in Confessione exprimenda? Sentit Baldellus explicandum non esse necessariò: Sacrum omisi ex Acedia; sed sufficere, omisi sacrum, si Acedia generaliter accipiatur, quæ quidem peccatum in aliam speciem non trahit. At id minimè admittendum de Acedia specialiter dicta, quæ charitatis gaudio specialiter opponitur; quando enim adiungitur alteri alicui malitiæ in alia specie, & contra aliquod aliud præceptum, specialiter est in Confessione aperienda. Fateor tamen rarò contingere, vt quis specialiter doleat, ac tristetur de bono suo spirituali, in quantum est bonum diuinum, & specialiter Acediæ peccato delinquat.

Baldel.
Baldel.

EXAMEN III.

Cuncta peccata Mortalia recenseo pœnitentem instruens, quonaminodo generali Confessione, aut particulari oberam nauare debeat siue generales fidelis obligationes, siue status cuiusuis speciales euoluendo.

Instructio ad Generalem Confessionem.

CAPVT PRIMVM.

De pœnoscendis ante Confessionem.

Vanam in pœnitente dispositio sit necessaria ad Confessionem? Potest hæc ex tribus explorari, scilicet ex dolore, ex proposito, ex integritate Confessionis.

§. I. Dolor, & propositum.

2. Quidnam circa dolorem adnotandum? Affirmo, dolorem aliquem esse necessarium, qui saltem sit attritio cognita, vera quidem, non existimata tantum ita vt excludat voluntatem peccandi, & includat propositum absolutum non peccandi

candi formaliter, vel virtualiter; præterea supernaturalis, & proueniens ex principiis gratiæ, ex aliquo scilicet motiuo diuino & supernaturali.

3. *Quid circa propositum?* Signum sufficiens pro dolore est etiam pro proposito, nisi fortè requiratur particulare propositum ex aliqua restitutione facienda, vel occasione proxima vitanda.

4. *Quidnam denique circa integritatem?* Omnia mortalia crimina tenetur confiteri in particulari, numerum recensendo viginti, v. gr. furta grauiã commisi: vel si certus numerus vestigari non potest, commisi viginti, aut viginti quatuor, &c.

§. 2. *Examinatio cōscientiæ.* 5. *An necessaria ad integritatem Confessionis grauiã examinatio?* Ita planè, vnde qui non accedit ad Confessarium præmissa conscientiæ discussione ita, vt sese periculo exponat prætermittendi aliquod mortale, licet actu omnia aperias, sacrilegium committit. Id igitur tempus examini exhibendum, quod aliàs graui negotio cuidam impendi deberet, iuxta tempus, memoriam, occasiones, discursum, periculum producendo, aut contrahendo. Vt autem huiusmodi examen opportunius fieri valeat, operæ pretium erit te mente voluere præcipua mortalium criminum capita. In primo enim præcepto peccatum mortale ex genere est, quod versatur circa fidem, spem, & charitatem, Religiones, siue quoad excessum dando cultum indebitum, vt ludæi: auferendo debitum, & tribuendo creaturæ per idololatriam: Magiam, diuinationem, obseruantiam, maleficium: siue quoad defectum committendo sacrilegium circa personas, res, loca sacra. In secundo blasphemia, si pertineat ad Deum, periurium, voti fractio, est peccatum mortale ex genere; In tertio omissio sacri in Festo, vel partis notabilis, vt tertiæ, ieiunij diebus præceptis, Confessionis semel in anno. Communionis in Paschate, solutionis decimarum, Festi ipsius per opera seruilia violatio est peccatum mortale ex genere: huc peccata contra censuras referenda. In quarto non succurrere proximo in necessitate corporali per elemosynam, vel spirituali per correctionem, quando adest cognitio moraliter certa de peccato mortali proximi, & est spes emendationis, & oportunitas personæ, & temporis, est peccatum mortale ex suo genere. Item deficere in honore debito parentibus, & Superioribus eos asperè tractando, spernendo, multa tristitia afficiendo, desiderando iis malum notabile, non succurrendo in necessitate, esset peccatum mortale. In quinto offendere

dere proximum in vita, vel bonis corporis, est mortale ex genere. In sexto fornicatio, stuprum, incestus, raptus, sacrilegium, vitium contra naturam cum quatuor suis speciebus, mollitie, innaturalitate, Sodomia, bestialitate, quibus addi potest impudicitia, qua quis vacat tactibus libidinosis, absque intentione alterius operis consummati, sunt mortalia ex genere. In septimo lædere proximum in bonis externis, furto, contractu illicito, v. gr. usurario, vel iniusto, est peccatum mortale ex genere. In octavo offendere eum verbis, v. gr. mendacio pernicioso, contumelia, detractione, maledictione, susurratione, irrisione, est peccatum mortale ex genere. Nonum & decimum præceptum ad sextum & septimum reuocatur. Adde his quatuor capitalia peccata in præceptis non comprehensa, scilicet superbia, gula, ira, inuidia. Profectò circa alia præcepta duo præcipuè consideranda sunt; primo vis præcepti ex verbis adiunctis; si enim sit præceptum diuinum, ponderanda sunt verba: nam si significant actionem esse dignam morte, excludere à Regno, esse execrabilem, & similia indicant esse peccatum mortale; secus si verba sint mitiora. Si præceptum sit humanum, tunc consideranda sunt verba, an sint præceptiua, an habeant adiunctam pœnam grauem vt censuram, mortem, amissionem bonorum, exilium. Deniquè si lex scripta non sit, habenda est ratio consuetudinis, traditionis, consensus Doctorum, luminis naturalis. Secundò consideranda est materia præcepti, an sit necessaria ad charitatem Dei, vel proximi: an lædatur virtus necessaria ad salutem, vt Theologica virtutes, Religio, Iustitia, &c. An noceat sibi grauius in rebus spiritualibus, vel temporariis. In eiusdem accurati examinis, seu discussionis conscientia gratiam mente versanda sunt quæ à peccato mortali excusant. v. gr. leuitas materia, vt patet in furto: indeliberatio, defectus rationis inaduertentia: consensus in parte inferiori, id est, rei malæ, vt habet rationem delectabilis, commodi, &c. non in superiori, id est rei malæ, vt cognoscitur esse contra legem Dei, prohibitam, &c. ignorantia probabilis, dispensatio iusta, præsertim in præceptis humanis, & in nonnullis diuinis affirmatiuis, vt voto, iuramento. Demum necessitas, & rationabilis causa, vt in furto, homicidio ex inculpata tutela, obseruantia diei festi, & similibus. Admonuerim excipiendum sextum præceptum, in quo nec sanitatis, nec vitæ necessitas excusari

298 *Moralis Theologia Tract. II. Peccata,*
excusare potest: excipiendum item cultum idoli, periurium,
& si quæ alia similia reperiantur. Igitur post meditationem
criminum lethalium ex copia proxima elige quod deliqu-
eris, additòque numero delictorum & in generali præcepto-
rum decursu & in speciali munerum obligatione sic te accu-
sare procura.

CAPVT II.

*Quonammodo pœnitens proferre debeat crimina
lethalia contra decem Præcepta
Decalogi, & quinque
Ecclesia.*

§. 1. *Manda-
ti primi
praxis.* 6. **C**ontra primum præceptum Decalogi mortalia crimina
Crecente. Quinque modis hoc mandatum de diligen-
do Deo violauit. Primò circa fidem, dubitando, consentien-
do, seu exprimendo aliquo signo aliquid contra ipsam, v. gr.
de providentia Dei, animæ immortalitate, vita futura: ne-
sciendo necessaria ad salutem. Secundò circa spem despera-
ui, præsumpsi, Deum tentauit, spem totam in creatura reposui
toties. Tertiò circa charitatem Deum odio habui ob legem
datam, vel pœnam inferni impositam, &c. non amando ra-
tione debita, tempore debito in tentationis periculo, &c. *Te-
ties.* Quartò circa Religionem non orauit spèciatim mortis
spiritualis, aut grauissimæ necessitatis proximi occasione:
Officium Canonicum omisi in sacris constitutus, aut Bene-
ficiarius: Sacrilegium in personis, in rebus, in locis Sacris
commisi *toties.* Quintò circa vitia opposita Religioni fidem
præstiti verbis, superstitionibus, vanis obseruantis, vsus iis
ad malum, aut bonum finem *toties.*

§. 2. *Manda-
ti secun-
di.* 7. *Quòtnam lethalia peccata contra secundum præceptum
committuntur?* Triplici ratione lethaliter deliqui. Primò cir-
ca blasphemiam in Deum, Sanctos, creaturas blasphemando:
seu tribuendo Deo, quod non habet, seu auferendo, quod ha-
bet: seu tribuendo creaturæ, quod est Dei proprium: seu im-
precando Deo aliquod malum, vel turpia membra propria
vulgando appellatione. Secundò circa iuramentum, menda-
cium cum iuramento protuli: dubitans de veritate: sine in-
tentione faciendi iuramentum emisi. Promisi facere quod
malum erat grauitè, & non facere quod bonum: indiscretè
&

& sine vlla causa ex temeritate iuravi cum peierandi periculo: aliquid graue iuramento firmatum iuste, non executus sum: alium ad falsò iurandum vel in tribunali, vel extra iudicij occasionem induxi: non respondi verè iudici iuste sub iuramento requirenti, *toties*. Tertio, circa Votum, Tardus fui in voto implendo: Promisi quod malum; Fregi in graui materia *toties*.

8. *Aperi e nra tertium praeceptum graua delicta. Qua-* §. 3.
tuor modis fui transgressor. Primò totam Missam seu par- *Mandati*
tem notabilem sine causa omisi in festis: vel cum magna *tertij.*
distraccióne voluntaria quidem confabulatus sum: vel causa
extitit alios ad Missam audiendam non accedere. Secundò
opus seruile, vel aliud prohibitum in festis per tempus no-
tabile duarum vel trium horarum per me, vel aliis sum exe-
cutus. Tertio, Quadragesimæ diebus, aut Vigiliis, aut qua-
tuor Temporibus non ieiunavi, vel carnem diebus prohibi-
tis absumpsi: Confessionis annuæ, Communionis, & solutio-
nis Decimarum praecepta transgressus sum, *toties*. Quarto,
excommunicatus in Diuinis participavi: alicui censuræ lu-
bens grauem subieci occasionem, & Ecclesiae grauiissima qui-
dem flagella contempsi *toties*.

9. *Quot modis quartum praeceptum mortaliter leditur? Sex.* §. 4.
Primò, circa proximi dilectionem generalem; inimicis signa *Mandati*
communis non exhibui: non remisi iniuriam: pacem ne- *quarti.*
gavi *toties*. Secundò, circa beneficentiam corporalem, in ne-
cessitate extrema, vel graui eleemosynam non egi. Tertio
circa spiritualem eleemosynam, fratrem de peccato mortali
cum adesset spes emendationis, personæ & temporis oppor-
tunitas, corrigere pratermissi. Quarto circa obligationem
filiorum erga parentes, non subueni parenti in necessitate:
non impleui testamentum, & legata: Maledixi, percussi,
optaui mortem: non obediui in rebus grauib. ad guber-
nationem domus, ad bonos mores, & salutem animi perti-
nentibus *toties*. Quintò circa obligationem parentum erga
filios, non curavi, vt sciant necessaria ad salutem: permisi
eos malè viuere, vel malum exemplum præbui ex aduertentia
graui damni exoritur *toties*. Sextò circa obligationem
conjugatorum, graui iniuria vxorem affeci, percussi non
leuiter, debitum abnegavi, &c. Non obediui viro in spe-
ctantibus grauius ad bonos mores, & familiae gubernatio-
nem. Non reddidi debitum, aut causam malitiosè exhibui,
vt vir immoderato impetu blasphemaret, iuraret, maledice-
ret *toties*.

§.5. *Mādātū* 10. *Contra quintum præceptum quòtnam peccandi mortali-
liter modi?* Quinque modis offendi. Primò enim optavi mihi, aut aliis mortem, vulnera, infamiam, graue malum: Gauius fui de morte patris, fratrisve ex odio & inuidia: Morosè delectatus sum de vindicta, aut de aliorum prosperitate graui inuidia dolui *toties*. Secundò protuli minas, graues contumelias, conuicia ex iracundia *toties*. Tertiò, occidi iniustè, mutilaui, vulneraui, torfi: Mater infantem in lecto culpabiliter oppressi, vel causa extiti abortus, vel in me, aut in alia procurauit *toties*. Quartò ad aliquid prædictorum cooperatus sum. Quintò, aliorum scandali, mortis scilicet spiritualis causam exhibui, v.gr. inducendo ad peccatum, vel publicè delinquendo *toties*.

§.6. *Mādātū* 11. *Contra sextum præceptum quot modis delinquitur lethali-
liter?* Septem quidem deliqui. Primò, habui turpes cogitationes cum consensu ex obiectu solutæ, nuptæ, sacrae, consanguineæ, affinis, spiritualis necessitudinis, nefandæ malitiæ, bestialitatis, sine speciali obiecto: aut morosè accepi delectationem, aut verbis simul inhonestis, aspectibus, tactibus, libidinosis intercedentibus cum hoc, aut cum illa, huius, vel illius status *toties*. Secundò, fœminam cognoui solutam, virginem renuentem, conjugatam, consanguineam, sacram, aut intra vas, aut extra *toties*. Tertiò, contra naturam fruius sum voluptate, seu mollitie, seu Sodomia, seu bestialitate, seu impudicitia, seu pollutionem voluntariam patièdo in vigilia cum speciali obiecto iuxta prædicta: aut dedi voluntariè pollutioni nocturnæ causam. Quartò, oscula lasciuia, aut amplexus intuli: Tactus sine pollutione mecum, aut cum alio, siue inuicem, siue non, habui: Gulæ grauitèr indulsi, ex qua luxuria: Ebrietatem sectatus sum cum notabili futuro damno præuiso, mei scilicet, vel alterius, aut præcepti violatione *toties*. Quintò diu insecutus sum fœminam, perueni ad verba, seu literas amatorias, munera ex prauo fine, tactus; Ornatu, musica, & aliis vsus sum ad finem placendi, & ad carnalem voluptatem prouocandi *toties*. Sextò, lectione librorum impudicorum me prouocauit, optavi ab aliis concupisci: me de huiusmodi peccatis iactaui aut falsò, aut verè cum delectatione *toties*. Septimò petui à coningebiturum cum impedimento affinitatis, cognationis spiritualis, voti castitatis, periculo abortus, effundendi semen extra vas *toties*.

§.7. *Mādātū* 12. *Indica modos grauitèr violandi septimum præceptum.
septimi.* Quinque modis deliqui. Primò circa furtum, in notabili quantitate

Examen III. De Peccatis Mortalib. cunctis. 301

quantitate furatus sum, etiam à propriis parentibus inuitis: graue intuli damnum: Iustus, & potens non restitui: bona naufragantium vsurpau, & apud mare latrocinatus sum *toties*. Secundò circa merces fraudibus in emptione & venditione vsus sum, seu pretio, seu re, seu pondere, seu mensura, seu numero: emi rem alienam scienter *toties*. Tertio circa vsuras, vsus sum his in mutuo, in emptione anticipata, vel dilata solutione, in cambiis, societatibus; censibus *toties*. Quarto circa fraudem in ludo, cum personis inhabilibus, inaequalibus, quoad artem lusoriam importunis precibus inductis, aut minis ludum iniij *toties*. Quintò circa animum aliena furandi, retinui cum damno domini res alienas, sed cum iniuria proximi concupiui: modis dictis cooperatus sum; rem inuentam pretiosam, non prius facta domini propriij inquisitione, mihi accommodaui *toties*.

13. Quidnam de grauib. delictis contra octauum præceptum adijciendum? Sex modis hoc præceptum mortaliter violau. Primò, iniuriam grauem intuli in iudicio iudex, reus, testis, aduocatus, procurator, tabellio, &c. *toties*. Secundò mendacium perniciosum protuli: detraxi vel ex falsi alicuius impositione, vel veri occulti, quod infamat grauiter manifestatione: infamaui ex loquacitate: retuli aliorum mala animo infamandi: vel audiui, & cooperatus sum infamationi *toties*. Tertio, releuaui graue secretum absque iusta causa: litteras alienas cum graui inconuenienti aperui *toties*. Quarto, circa susurrationem, seminaui discordias graues, aut irrisi animo confundendi *toties*. Quintò, maledixi, animo quidem, vt graue malum eueniat hominibus seu immediate ipsos ^{percuterem}, siue mediate in animantibus, &c. *toties*. Sextò, temerarium iudicium in re graui admisi, aut cum graui proximi iniuria suspicatus sum: leuia quidem alterius aperui peccata, sed quæ ob personæ autoritatem grauis detractionis locum obtinuit *toties*.
Quorum reuelatio.

§. 8.
Mādat.
octau.

Peccata mortalia Principum supremorum.

14. **I**N speciale quidem pœnitentium leuamen, vniuersa præterea Christiana Reipublica lethalia crimina, quæ cum munerum, seu dignitatum, seu officiorum administrationem assulent perpetrari, recensere operæ pretium duxi. Quapropter singulare periculum agens ostendas precor quonammodo se debet Princeps supremus de mortalibus criminibus accusare? Num Præsulis summi delicta memorabimus? Profectò suprema Ecclesiæ potestas haud est fragilitatis humanæ incutanda, quare nulla Papæ exprimam crimina; Sanctissimus enim Ecclesiæ vertex sanctissimis operibus operam dabit, si autem aliquid humanitati indulserit, sapientissimus ille muneris tanti onera minimè ignorabit.

15. *Regum igitur, ac supremorum Principum accusationem pretende.* Ita propria bona dissipauit, vt aliena aggressus fuerim vsurpare, subditos nimium molestis tributis aggrauando, debita non soluendo: ingentem vim auri & argenti subditorum iniuria accumulauit: ob culpabilem præuisam incuriam imminentem famem retardare non curauit: cum nimia desidia Regni securitati prouidi: leges pœnales non in delictorum repressionem, sed in subditorum expilationem indixit: mihi addicendo subditorum diuitias, tributa sine publica necessitate meis superfluis vsibus deseruitura stabiliri: de nouo subditos seruituti addixit, vt agros excolant sine mercede: morti deputati, aut graui supplicio ciuem inauditum, grauißima haud intercedente causa: Regni, aut dominiij propagandi causa bella iniuste commouit: ob meam voluntariam incuriam vitia ciues commaculant, iustitiæ causa sine patrocinio: leges Ecclesiasticæ immunitati repugnantes præscripsit: Officia muniæque pro tam sublimi pretio commutauit, vt ministri fuerint expilandis ciuibus operam nauaturi: aduertenter iudices indoctos creauit: vel cognita post modum eorum insufficientia, non illicò amouit: prius quam fiat inquisitio de domino bonorum naufragij, mihi ea accommodauit: beneficiorum patronus præsentauit indignos.

Toties.

CAPVT IV.

Peccata mortalia Ecclesiasticorum.

16. **G**raua Episcopi crimina aperias. Ambiu Episcopa- §. 1.
Episcopi
praxis.
 tres menses consecrationem non accepi, longoque temporis
 interuallo sine ipsa perstiti, vltra tres menses sine iusta causa
 abfui: (causas iustas Toletus lib. 5. c. 3. expendit:) longo tem-
 pore elapso, Sacramenta Ordinis, & Confirmationis non ab-
 solui, nec chrisma consecraui: aliquem ad sacros Ordines
 admisi scandalosum, seu insufficientem, seu ei litteras dimif-
 forias dedi alibi initiando: beneficia indignis prorsus con-
 tuli, dignis abiectis: cum valde necessarium esset Parocho-
 rum concilium, ad grauissimas Diœcesis causas, non coëgi:
 per me, aut per alium idoneum gregem non inuisi: bono spi-
 rituali subditorum non prouidi assignando Vicarios, mini-
 strôsque vtrique foro peritos: Sacros Canones mea in Dice-
 cesi obseruari contra iuramentum neglexi: immoderatis
 actionibus subditos ad scandalum graue traxi: ex redditibus
 Ecclesiæ pauperum non vbertim egestati occurri: Ecclesia-
 stica bona profanitati addixi: potens subditos discordes ad
 pacem allicere, cum graui incommodo Reipublicæ neglexi:
 iura Capituli vsurpau: non coëgi Parochos suis in Ecclesiis
 vltra præscriptum absentia terminum residere: impotens à
 casibus Papæ referuatis absolui: Ecclesiam à tributorum se-
 cularium inuasiōe non defendi: vitiorum Reipublicæ extir-
 pationi operam non nauau: *toties.*

17. *Quando Parochus grauiter delinquit?* Sine iusta licen- §. 2.
Parochi.
 tia à grege abfui: Sacramenta petentibus non administraui,
 præcipuè ægrotis in periculo constitutis: munus indignus
 suscepi: intra tres menses à possessione non sum professus
 fidem: aut luxurie, aut auaritiæ publico affectu ad scanda-
 lum graue subditos attuli: *toties.*

18. *Confessarius quando am mortaliter peccet?* Sine facul- §. 3.
Confes-
sary.
 tate Ordinarij manus exercui: me omnino insufficientem
 agnosco, præcipuè cum mercatores, aut reos plurimis gra-
 uatos facinoribus ad tribunal admitto, vel idiotas, quos exa-
 minare non norim: à pœnitente non quaesui quidquid ad ple-
 nam conscientia disquisitionem erat necessarium: indisposi-
 tum externa specie ad contritionem antequam absoluerem,
 non excitau: dubitans Doctos non adij, per me solummodo
 in suffi

insufficiens: Confessionis sigillum perfregi: notabiliter ac culpabiliter negligens, aut imprudens sui circa imponendam poenitenti satisfactionem, plus quidem ex affectu, quam ex causa: in Confessione, aut proximè ante vel post foeminam ad inhonestos actus prouocauit: vel extra Confessionem simulando illam in loco confessionibus audiendis deputato grauiam libidinosam uerba permiscuit: post exauditam confessionis partem, haud perfecto iudicio recessi, poenitentem sine necessitate cogens rursus alteri confessario crimina manifestare: poenitentem de restitutionis obligatione, vel de proxima occasionis dimissione necessaria non mouit *toties.*

§.4.
Clerici.

19. *Clerici grauiam crimina proferas.* Sacros Ordines Latinae linguae ignarus suscepi: ad Presbyterorum ascendi sine materiae saltem & formae Sacramentorum cognitione: Simoniace ordinatus sum, aut à Simoniaco Praelato notorio: illegitimus sine dispensatione, publica infamia affectus, aut sine arate legitima, aut per saltum, & raptum, aut suspensus, aut excommunicatus, aut in mortali existens, aut irregularis Sacris sum initiatus: aliqua alligatus censura Sacrum Ordinis ministerium exercui: mortalis criminis reus feci Sacrum: vestes statui indecentes, vel cum graui scandalo pretiosas indui: despexi tonsuram praeferre Clericalem: Medicum, Aduocatum, Procuratorem absque licentia egi: indecens officium exercui, v.g. Mercatoris: Prophanam Comediam recitandam prophanè quidem operam adhibui: solemniter obtuli Sacrificium, aut actum Ordinis exercui vestibus indecoris: Canonicum Officium (aut Horas Deiparae ligatus obligatione obpensionem) non recitauit, aut integram Horam omisi, aut Horarum, aut totius Officij partem notabilem: consultò attentionem à verbis auerti, vel à verborum abstractus sum expressione: non ieiunius celebraui, aut loco, & tempore non competenti, aut sine ara, vel ea quidem aded fracta, vt consecrationem amisisset; videlicet parte integra Calicem & hostiam non capiente: plusquam semel in die celebrationi dedi operam cum dies non esset Natalitiuus, aut aliqua in Prouincia Defunctorum fidelium solemnè: vino vsus sum non vino ad consecrationem: culpabiliter sanguis profusus, aut particula proiecta est: domi scandalosum ludum foui, aut foeminam, dando iustam scandalo occasionem: nimiam comotationi indulsit: venationi ferarum prohibito strepitu vacauit, Missarum obligationem diu distuli: duplicem eleemosynam, vna sufficiente, accepi: non debite applicauit *toties.*

20. *Quid*

10. *Quid de Beneficiario?* Muneris graues obligationes
neglexi: excommunicatus, aut suspensus fructus Beneficij
percepti, dum possem ex patrimonio sustentari: simoniacè
Beneficium obtinui: pauperibus non distribui excessus post
congruam sustentationem, cum tenerer subuenire: absens
distributiones Ecclesiae obtinui, licet ex sociorum consensu,
cum id à Tridentino prohibeatur: Amassae bonorum Eccle-
siasticorum feci donationem: elegi, aut praesentavi Benefi-
cio, seu Praebendae indignum; vel ex oppositoribus haud
digniore designavi: bona Ecclesiastica vsibus prophanis
legato addixi *toties.*

§. 5.
Benefi-
ciarij.

CAPVT V.

De Peccatis grauib. Regularium.

21. *Regularis vir quando non mortaliter delinquit?* Re-
ligionem ingressus fui, parentibus nimium desola-
tis, magna in egestate constitutis, à qua ipse eripere potui:
non aperui aegritudinem habitualement sociis contagium alla-
tura, aut me ministrum minimè idoneum Religioni saltem
reddituram ingrediens Religionem, aut ante professionem:
aliquod impedimentum à Religione me excludens obtinui:
professus, omninò Religionis constitutiones obseruare con-
tempsi, nec curavi vim inferre desidia ad perfectionem eni-
tendo: bona contra votum paupertatis in re graui sine fa-
cultate retinui: rebus illicitis, (ad quas facultas non valet)
impendi: prohibitus meis constitutionibus stipendium pro
ministerio admisi, scandalo praecipuè subsecuto: è monaste-
rio, aut socio aliquid in materia graui surripui: aliquid tan-
quam proprium Praelati dispositioni liberae non subiiciens
posse: pretio exhibitio ad Praelaturam suffragia compara-
ui: eligendum curavi indignum: sextum praecipuum trans-
gressus sum adiciens voti castitatis circumstantiam aut so-
lemniter, aut simpliciter emissi: obedientiae praecipuum per-
fregi: ex formali contemptu non obedi, etiamsi praeci-
puum non adhiberetur: ex officio suggestum concionaturus
ascendi sine ordinarij licentia: siue sine Praelati exposi-
tione: contra expressam Praelati prohibitionem, siue sine
ordinarij facultate confessiones audiui: ex propria Reli-
gione ad alteram, non obstantibus censuris, transire at-
tentavi: occasionem, seu causam consultò exhibui, uti à

§. 1.
Regula-
rium
praxis.

v

Religio

Religione deturbarer, tanquam à correctione alienus: sine causa in Societate I B S V dimissorias l teras obtinere curam aliquem casum eorum, qui à iure assignantur Religiosis obseruandi, perfregi: (hocce casus *2201. rom. 1. lib. 12. cap. 13. quæ. 5.* recenfer:) Professus Choro addictus Canonicum Officium non persolui *10 ies.*

§. 2.
Monialium.

22. *Qua d' autem grauius Moriales delinquant?* Cubile aut supellectilia, aut quoduis aliud, quod Prælatus tollere non posset, habui: à Monasterio accipiens necessaria, grauius aliquid sine licentia accepi: aut obta ad necessaria subsidia facultate, illicitis pecuniam impendi: à socia rem grauis momenti eripui: Abbatissa cum essem, Monast. rj retus malè distribui, mihi vsurpau: scandalosè amasum habui: inij vltro citroque periculosam amicitiam: alterius monialis iniquæ locutioni cum Religioso aut seculari subsidium addixi: libidinem sociæ operui, ei auxilium, aut consilium offerens: inordinatum cum sociâ moniali, aut seculari foui amorem: Prælatæ proaciter respondi, *Nob.* cum iustum esset quod imperaret: Prælato inquirente de aliquo delicto, operui illud, cum tenerer exponere: extra Chorum officium Canonicum post professionem non recitavi, vbi ex consuetudine obligata essem: tempore electionis discordiæ iniustæ auxilium exhibui: immeritam elegi discordias inter sorores seminavi: prophanis vestibus vsa sum, & prohibitum, aut indecentem habitum introduxi: clausuræ transilij terminos: Ostiaria alicui illicite cooperata sum: sine necessitate aliquem ad claustra admisi: me facilem agnoscens circa sociarum custodiam, ostij curam admisi, cum mihi adiunctum fuit ministerium ad placitum *tot ies.*

§. 3.
Religiosorum Militarium.

23. *Quidnam de Religiosorum Militarium grauius transgressionibus?* Mediis prohibitis, falsis instrumentis subornatione testium Equestrem Ordinem inij: Professionem emisi sine intentione præstandi promissa: votum violau, aut vouisse me dolens, vitam omnino secularem statui: probationibus aliquibus incumbens, terminum sine necessitate protuli, plus expensarum accipiens, quam par erat: sine dispensatione Papæ sacris sum initiatus, Presbyteratu quidem ex sacro Ordine cum Militia non congruente: sine urgente causa Ciucem Equestri Ordinis signum manifestè non protuli: præceptum graue Prælati ad mortale obligans violau: Ad tribunal iudiciale Equitem aliquem D. Iacobi, aut Alcantara, aut Calatraux indebitè vocau, aut à proprio iudice propriam

priam causam alieno tribunali addixi, cum iuste aliquid mihi precipiebatur, aut iusta animaverfione afficiebat: Privilegiis graubus Ordinis renunciaui: Eques vel Sacerdos, seu Commendatarius admonitus defensionem Ordinis contra Obedientiae praecipuum operam non impendi: votum conjugalis castitatis violauit: Religiosus quidem, sed non coniugatus quodlibet graue contra votum perpetravi: vxorem absque licentia, ac sine epikeia duxi, scandalo, aut inconuenienti graui oborto: vouens paupertatem, obseruandi voti non habui intentionem: annis singulis bonorum patrimonialium, quae possideo, inuentarium Magistro Ordinis non praesentavi, aut praesentari curavi: Prouinciae Priori mei Commendati decimas non persolui: Frater contra praecipuum Obedientiae processioni Corporis CHRISTI non interfui: (modò non sit vsu abrogatum:) Duellum Eques admisi: violentas manus cuiuslibet aut Equiti, aut Clerico S. Iacobi, Alcantarae, Calatrauae, aut Montefae imposui: Commendatarius, seu Commendati administrator cum sim, ex Ordinis intentione ter in anno elemosynam non feci: Privilegiorum receptor, aut Commendatarius instrumenta publica non recepi, & custodiui contra Obedientiae praecipuum

101165.

CAPVT VI.

De Peccatis Mortalibus secularis Communitatis, scilicet Collegij, Vniuersitatis, &c.

24. **Q**uanam graua crimina Togatorum, seu Collegij alumnorum secularis? Cognoscens me statuti Collegij requisitas qualitates non habere, scienter togam consequi curavi, Collegium ini: vt admitterer titulo paupertatis, bonis renunciaui, quae possidebam cum recuperationis pacto: subornationibus vsus sum iniuste ad cathedrae consecutionem, non quidem ad iniustam vim, seu vexationem propulandam: graue intuli bonis, quae administro, damnum: in oppositionibus falsa, aut leuia quidem, quae Cathedram oppositores amiserunt, eis imputaui: vt ad me allicerem auditores, alterius Magistri aut oppositoris defectus falso euulgaui, aut veros celandos aperui: ex oppositoribus Collegij minus dignum, & idoneum admisi, vt Nationis consulerem af-

§. I. Togatorum pra-

fectui, eo reiecto, cui ex iustitia toga debebatur: cum scandalo foui Nationum discordias: alicuius prouocavi, ut contrariis, eorumque patronis iniustitiam inferrent: aliquid contra iuramentum praestitum gessi, aut contra statutum poenam: elegi ad togam indignum planè: in animi preparatione adfui, ut vouerem contra aduersae ditionis votum iustum, vel iniustum: curavi fieri statuta bono communi aduersantia ob commoditatem propriam: Capellæ secreta contra iuramentum aperui *toties.*

§. 2. *Magistrorum.* 25. *Quid si Magisterio fruuntur?* Docturus alios nimis me desidem exhibui circa literarum studium, unde graue discipulis damnum obortum: in discipulorum conspectu scandalosè degi, prauis quidem actionibus meis in discipulorum effrenationem influentibus *toties.*

§. 3. *Scholasticorum.* *Quandònam Scholasticus grauitè delinquit?* Cum iuramento discursus alterius aut falsò, aut non cum bona fide confirmaui: postquam fui matriculae addictus, iuramento exhibito Rectori non obtemperavi, cum sub poena praestitum imperaret: omnino ab studio recessi paternorum bonorum dissipator: suffragium vendidi iustum: iniuste suffragium adhibui non merito, aut merito quidem, sed plus merito relicto oppositore *toties.*

CAPVT VII.

De Peccatis grauibz Regiminis Vrbiunz.

§. I. *Magistratum praxis.* 26. *Quanam sunt grauia Pratoris, aut Magistratus criminali?* Publica officia sine auctoritate vendidi: magna munera à ministris Reipublicae accepi: indignis officia publica in damnum commune contuli: deses nimium fui circa ministrorum correctionem, ne iniustitia pauperibus inferretur: non praecavi aut assistentia, aut commissione, ne officinis publicis scandala, rixae, homicidia exorirentur: pretia ciborum non moderaui, aut corruptos cibos non reprobauit graue quidem damnum illaturos: carcerem non inuisi, ut grauis vexatio vincit non adderetur ob lucrum Praepositi, peccataque propulsarentur, ablegatis mulierculis, &c. Omisi etiam iniungere publica hospitia, ubi mulieres profligatae assolent habitationem grauisimo incommodo collocare: ex Vrbe non deturbauit vagos inferentes Reipublicae nocumentum: peccata

cara publica non puniui, ludos prohibitos non propulsau:
 non consului utilitati pauperum, dum ^{non} curaravi milites iuste
 distribui ita inter ciues, vt pauperes leuamine donarentur:
 die festo actum iudicarium feci, pietate, aut necessitate mi-
 nimè cogente: pœnam ciuilem, aut criminalem, quam de-
 bebam imponere, prætermisi: contra iuramentum aliquid
 graue præstiti, aut omisi: in senatu non repressi eos, qui pro-
 pria passioni, non iustitiæ suffragabantur; nec prohibui sena-
 tores propriis Urbium vtentes, vexantes pauperes, à publicis
 horreis frumentum auferentes, aut soluentes debitoribus:
 haud curavi horrei publici triticum pauperibus distribui: aut
 eos, graui oborto incommodo, non breui temporis interstio
 iudicatos emisi; non repressi, aut puniui famulos, seu mi-
 nistros, qui vel ingressum ad tribunal vendunt litiganti: Ad-
 uocatum egi ipsa in causa, cuius fui iudex: reum interrogau
 quod non poteram, nec reus debebat respondere: graui du-
 bio oppressus doctos non adij: assessorem adhibui sine graui
 causa litigantium expensis: prætextu matrimonij exquiren-
 di, sceminam ad domum propriam, ad vsum prauum adduxi,
 seu ad illius domum diuerti: in sententia ferenda aliquam
 ambiguam clausulam consultò adieci, vnde graue incom-
 modum alicui prouenit *roties*.

27. *Quosnam Senatores reos grauis criminis æstimas?* Gra- §. 2.
 ues ciuitatis leges nec calleo, nec custodio: ad Curiam Re- Senato-
 giam ad negotia mihi & Reipublicæ communia contra / .22. ris.
 tit. 3. lib. 7. rec. p. Reipublicæ expensis me contuli: curam
 defensionis communi non impendi, vim potentium non fran-
 gens, cum possem; vnde grauia Vrbi incommoda obuenerè,
 suffragium dedi iustitiæ grauiter nocenti: Officia publica
 graui nocimento oborto, indignis exhiberi curavi: cum te-
 nerer, publica crimina abolere neglexi: consultò à Senatu
 abfui, cum Reipublicæ causa gereretur, ob huiusmodi qui-
 dem absentiam graui malo exorto: communibus in distri-
 butionibus sumptuum, aut gabellarum æquitatem non serua-
 ui, grauiter hos aggrauans, vti illos possem subleuare: Rei-
 publicæ bona in graui quantitate vsurpau, retinui: cum ex
 officio deberem, non curavi de ponderum, de menlurarum
 æquitate: pretium accepi pro publicorum munerum assi-
 gnatione, cum gratis deberem idoneos Reipublicæ ministros
 addicere: in suffragiis proferendis iniustam in re graui cau-
 sam defendi, quia aduersarius Senator contrarium asser-
 bat: Magistratum impediui, ne flagitiosos supplicio affice-
 ret, graui inde damno excitato: effeci, aut permisi meos

famulos potiores forti cibos emere, vt carius vendant, quam emtores à primo vendente acciperent: Senatus arcanum re in graui violari non fugi, vnde rursus Senatores non audent liberè suam mentem depromere: accepta ad emendum triticum pecunia, non emi: aut ex horreo publico triticum abstuli, nec restitui, cum pauperibus necessarium esset: elemosynas publicas pauperibus veris non erogavi, sed famulis, aut consanguineis haud pauperie laborantibus: crimine venatorum, aut aliorum officialium grauia quidem dissimulaui, vt gratos mihi tributarios haberem: cum consanguinei, aut amici causa iniusta in Senatu geritur, consultò à congregatione abstinui, ne contradicere cogere: munia onerosa iis iungi curavi: quos odio prosequer: emi publici muneris occasione pretio minori, quam æquum erat, & maiori vendidi: reges prohibitis pascuis introduxi, graui damno oborto: aliis propria onera, aut propinquorum graui iniuria imposui *toties.*

§. 3. *Scriba* 28. *Quando delinquit mortaliter Scriba senatus?* Iuramentum de munere rectè gerendo, arcanòque custodiendo violauit: plus pretij graui soluentium incommodo acquisiuit, quam ex taxa debebatur: ignorauit constitutiones capitulares, regalia instrumenta bonæ negotiorum expeditioni necessaria: mea incuria, seu iniquitate regij reditus, aut Reipublicæ grauiter imminuuntur, cum traduntur emptoribus: suppressi petitiones inimici, graui damno secuto, vt perlegat amici codicillum: tributarium aliquem aboleui à matricula, regij iniuria patrimonij: non curavi, vt transgressores Constitutionum punirentur, quia amici, aut propinqui: constitutiones quidem operiendo, quas manifestavi, vt inimici supplicio afficerentur *toties.*

CAPVT VIII.

De Peccatis Mortalibus quorundam Ministeriorum Reipublicæ.

§. 1. *Tutoris* 29. *Utrum graua expendi peccata.* In re graui iuramentum factum violauit: inuentarium non illico bonorum pupilli construxi, graui damno accedente: dedi pupillo plus nummorum, quam ad recreationem iustam opus erat, sine iudicis auctoritate graui patrimonij iniuria: non curavi pupillum bonis moribus educari: decimam accipiens, debito

debito tempore fructus non vendidi, graui incommodo exorto: aut vt proprio commo lo confulerem, in tempus im-
portunum fructus referuau: (quo tempore debeant vendi-
tioni exponi, docet Molina tom. 1. disp. 224.) Reditus patri-
monij lucratiōi non tradidi, vnde augeri deberent: aut de-
bita liquida non comparau: bona alumni mihi propria
emi auctoritate, aut ad lucrum accepi rectitudine non
seruata, iuxta communem æstimationem: bonorum pupilli
rationem cum solutione non exhibui graui eius iniuria: exe-
gi ab alumno, dum sub mea potestate, vt mihi donaret graue
aliquod bonum: lites iniustas excitau, ob indebitam bono-
rum acquisitionem toties.

30. Quid de grauib. Testamentarij culpis? Post annum
distuli testamenti executionem: curau prius legata gratiosa
impleri, deficiente fortasse pecunia ad debita soluenda: le-
gata gratiosa non solui, cum possem, cogens acceptos in-
iuste insumere, ob acquisitionem mea notabili negligentia
vendita non fuere bona defuncti: distuli planè emptionem
vt postea mihi minori pretio valerem acquirere: mea iniuria
fructus perire: viduam & pupillos, cum deberem, ali non cu-
raui: pro Missis offerendis aliquid assignatæ elemosynæ ab-
stuli, seu Sacerdotis iniuria, seu defuncti, cum adfit pericu-
lum ne non integrè satisfiat obligationi: cum deberem Pas-
chatis v. gr. instantia elemosynam erogare, nimium distuli
propriū curans emolumentum, aut pauperibus graue in-
commodum afferens toties.

31. Prepositi ararij quandonam leuialiter delinquant? Vt
soluerem quod debebam, & moneta, qua eram obligatas,
pretium exegi pro debito præstando nihil accipere debens,
nisi mihi gratuito, & sine vlla exactione, aut obligationis
respectu traderetur: anticipata solutione, ab hoc recipi mu-
nus, dum alteri, cui debetur ideo suo tempore non solui: so-
lutionem vili effeci moneta, quam argentea debebam, haud
prelij addito excessu: vsuram committens aliquid percepi,
vt præstarem inducias debitori, cum ideo specialiter alteri
creditori non possem debito tempore satisfacere: cum num-
mi non sufficerent singulis creditoribus: haud solui vnicui-
que pro rata; sed vni, aut alteri solummodo in integram alio-
rum iniuria, aut proprio commo, accipiens scilicet pre-
tio pro beneficio: instrumenta seu litteras decretæ pecuniæ
reieci iniuste, aut admittere tardau, graui incommodo cre-
ditoris toties.

32. De Regalis patrimoniij Administratore quid adiciis? patrimo-
V 4 Ministros nij.

§. 2.
Testa-
mentarij.
legatarios
iniustos sumptu
facere

§. 3.
Prepositi
ararij.

prelij

§. 4.
Admini-
stratoris
Regalis

Ministros idoneos, ac fideles non assignaui, graui quidem incommodo aut regalium prouentuum, aut agricolarum, vel eorum, à quibus exiguntur: ob assignationem horumce ministrorum mercedem accipi, ipsis pauperes expilaturis, ut pretium datum pro munere recipere valeant: ab Ecclesiasticis exegi, haud seruata eorum immunitate.

S. 5.
Propositi
Portus
ficcii.

33. De Portus sic Propositi aduici. Mercium pretium celauit, ut cariores haberentur, accipiens quidem ab asportante pretium ^{silenti} larrocinij: vilipendi merces iniuste, ut minori pretio haberentur; aut cariores ostendi contra iustam estimationem: in alia Regna prohibita asportari permisi, aut ad Regnum hoc transmitti, quod legibus grauibus inhihetur *torres.*

CAPVT IX.

De Peccatis mortalibus circa Medicinam.

S. 1.
Medici
praxis.

34. **Q**uando Medicus mortaliter peccat? Sine sufficientia graues tentauit curare ægitudines: non procedente studio, examine non adhibito, in graue discrimen ægrotantem induxi: oblata grauis insolitæ ægitudinis occasione, haud speciali studio operam impendi: priusquam mihi viderer ægitudinem dignouisse, temerè remedia periculosa adhibui: agnito ægroti periculo, aut non adhibui necessariam curationem, aut non adfui ægrotanti opportunè, aut non permisi alium Medicum adhiberi, seu auaritia, seu iactantia, seu inimicitia: alios Medicos vituperio affeci, ut eorum famam obnubilarem: agnoscens ægroti periculum opportuno tempore non admonui, ut spirituali ille curationi operam impenderet: curationem prolongari procurauit, ut quæstus accresceret: medicamina ignota temerè adhibui, vitæ diu crimine manifesto: ægroti suasi, malum aliquod intrinsecè exercere, ad ægitudinem propulsandam: aliquod medicamen dictaui, ad non generandum, & ad fortum seu interficiendum, seu loco mouendum ante & post animationem: ut pharmacopolam mihi conciliarem, curauit nimium pharmacorum infumi; pharmaca inutilia non reieci, aut pharmacopolium iniuifens publica auctoritate, iniuste peregi ministerium: plures ægrotos curandos suscepi, quam poteram, cum adesset alius Medicus, qui succurreret, graui inde oborta ægri incommoditate: facile sine necessitate edendi *carnes*

Examen III. De Peccatis Mortalib. cunctis. 313

carnes, aut non ieiunandi veniam dedi, mea culpabili incuria decessit ægrotus: ægrotantem pauperem præcipuè in periculo constitutum contempsi: ex odio aut vindicta ægro debita medicamina non adhibui: immaturè ab ægro vno discessi, vt alterum curandum susceperem, priori constituto in eo periculo, vt aut diem suum obiret, aut diu infirmitas proferretur: ob curationem exegi mercedem immoderatam speciatim à paupere: defendendæ, ac confirmandæ opinionis causa, audiens opportunius alterius Medici consilium, à propria sententia non cecidi, oborta inde magna ægroti incommoditate: è contra facile me aliorum opinioni accommodaui, quam minimè securam in praxi cognoscebam: falsò iuravi vulnus aliquod non esse lethale, vnde læso graue redundauit incommodum: iurata statuta Medicorum violauit, aut obseruanda non agnouit: curaturus fœminas ipse animo ægrotati: corruptas mulierculas prostitui permisi, graui iuuentutis læsione toties.

35. *Gravia pharmacopola delicta recense.* Inscius & non examinatus munus exercui: sine arte medicamina condiui: melle in potionibus pro saccharo vsus sum: vnum medicamentum pro alio contra Medici præscriptum, aut ex opinione, aut ex penuria cum damni grauis periculo adhibui: medicamina ad non generandum, aut ad vtero mouendum dedi: ignoto venena cum periculo grauis inferendi porrexi: pharmaca damnificata, aut inutilia vendidi: pondere aut mensura ementi graue intuli nocumentum: Medicum alexi, vt medicamina pretio immoderato taxaret vltra iustum valorem: aquam naturalem pro medico herbarum aut florum succo ægrotantis incommodo, pretij iniquitate reddidi: aliter infirmos seduxi graui iniuria redundante: pecuniam alteri commodauit ex pacto ad meum pharmacopolium accedendi: grauitè festos dies sine necessitate violauit toties.

§. 2.
Pharmacopola.

36. *Chirurgi graua crimina aperias.* Sine scientia, aut practica, aut examine vulneribus curandis dedi operam, graui erroris periculo: Medicum ego, quando necessariò erat ille consulendus, præcipuè si vulneris grauitas exigeret, meo piaculo, seu lucri prætextu curationem prolongari effeci: me immodestum grauitè circa fœminarum curationem exhibui toties.

§. 3.
Chirurgi.

37. *Quid de Tonforibus?* Fœminæ venam abortus cau' a scidi: sanguinem emitti feci, sine Medici, aut Chirurgi consensu, non exigente angina, aut dolore lateris effranato, aut

§. 4.
Tonforis.

314 *Moralis Theologia Tract. II. Peccata,*
aut alio casu repentino presentaneam sanguinis emissionem
requirere: me immodestum ostendi, dum foeminis reme-
dia adhiberem, unde graviter laesi castitatem: Chirur-
gus sum exercere nec examinatus, imò ignorans, haud ma-
gna necessitate: pupillum arti ediscendae deputatum precio
exhibito, non edocui, potius aliis ministeriis tanquam mer-
cedem famulos addixi contra artificum usum: aliam, quam impera-
tus sum, venam scidi, dum graviter obesse curationi scirem,
aut timerem: publice diebus festis aperto ostio, & non oc-
cultè, ex necessitate aut usu, barbam rasi, aut aliud servile
praestiti, seu geri imperavi *toties.*

CAPVT X.

De Peccatis Militia.

§. 1. 38. *D*ucis *praxis.* *Vois crimina grauiarecense.* Militum mortuorum,
aut fugitiuorum stipendium mihi applicui: pro
mercede effeci, vt milites vno in populo non diuersarentur,
onere illo alteri iniuste imposito: duplicatum, triplicatum-
que hospitium vni militi adscripsi; vt ille vna domo receptus
reliqua hospitia pretio redimeret, quod ab ipsis recederet:
iniuste ciuitatem, seu populum quemlibet militibus dedi-
spoliandum: furta, aliasve militum iniustas actiones dissi-
mulau: plusquam duos famulos habui; qui regali mercede
degerent: Chirurghi, cum non adesset, aut Capellani absentis
stipendia accepi *toties.*

§. 2. 39. *Militia.* *Quid de militum delictis?* Dans nomen signo, vt mer-
cedem quotidie acciperem, accedente pugnandi occasione,
fugi: hospitantibus iniuram intuli, eos expilando, coniu-
gem aut filias ad turpia alliciendo, aut exigendo: a blasphem-
ia graui, & periurio non abstinui: a ludis prohibitis non
recessi: permisos peruersè exercui, graui sociorum iniuria:
duplicem hospitio domum accepi, vt iniquo quaestui darem
operam: bello iniusto operam nauau: mecum veritus non
sum asportare meretrices *toties.*

CAPUT XI.

De Peccatis Mortalibus Agricola.

40. *Quomodo graviter delinquit Agricola? Dies festos* §. 1.
non custodiui, haud urgente necessitate: cum adesset Agricola
gravis necessitas mala fide ex ignorantia laboravi: non ieiun- *praxis.*
navi quando Ecclesia imperavit, falso mihi persuadens, ad
ieiunium teneri, etiam si eodem die operi incumberem: con-
firmationis Sacramentum contempsi: non solui Decimas:
Parocho gravi in re non obtemperavi: ligna, aut manipulos
messis, in gravi materia surripui: sine auctoritate animan-
tia gregis alieni necavi, graviter percutiendo, oborto pro-
ximi incommodo: fundi alieni maceriem commixui vnde
fructus graue acciperent nocumentum: fundum proprium
propagavi communium bonorum iniuria, aut alienum
conductum destruendo: pecora messibus alienis addixi, ex
gravis incommodi cognitione: ob temporum incommo-
da, aut in blasphemiam, aut in stulta verba in elementa Dei
opera prorupi: maledictis affeci pecora, reputans falso sem-
per me lethaliter delinquere: falsum testimonium contra
proximum in materia gravi protuli, siue simplici verbo,
siue addito periurio: alios ex invidia, aut vindictae affectu
iniuste accusavi, vnde praeter irrogatam iniuriam, neces-
sarium fuit accusato sumptus impendere: superstitionibus ope-
ram dedi: non implevi labore meo mercedis quantitatem,
gravi proximi damno: iustas gabellas, ac tributa non solui
toties.

41. *Quid si Agricola lacui trahit, ubi vine exprimuntur?* §. 2.
Sine utilitate aquam musto admiscui: mustum deterius, seu *Lacus*
aqua admistum, quod ex reliquis vuarum agricolae famulis *vuarum*
aliolet elici, musto bono addixi, ut vtrumque vti bonum *propositi.*
aquali pretio venderem gravi equidem damno emptori ob-
orto: cum emptorem vino bono potassem, ut eligeret, postea
deteriori admisceri curavi, & quantum iniustum comparan-
dum: mustum acidum, aut debile condimento laedenti pra-
paravi in ementis iniuriam, cui post breue temporis inter-
stitium merces perit, toties.

42. *De agrorum custodibus quid adiciendum? Muneris mei* §. 3.
obligationem communi incommodo nesciui: iuramentum *Custodis*
de munere fideliter exequendo violavi: vi pecuniam agrico- *agrorum.*
larum, venatorum, aliorumve sine iudicis auctoritate exegi:
accepi

accepi munera, ne munus rectè exercerem, graui exorta læsione: læsores agrorum non accusaui: accusato reo, pro mercede exhibita, ab accusatione recessi: iniuste ex odii effectu proximum innocentem accusare veritus non sum: communes montes ob quæstus spem committij dissimulaui
noties.

pentes

CAPVT XII.

De Peccatis mortalibus Mercatorum.

§. 1.
 Mercatoris præparatis.

*ob dilata
 solutione*

43. **V**ndenam Mercatores peccato lethali illicantur: Venum, aut prohibita quæque ex suspitione prauis vsus vendidi: in animi præparatione vixi, vt quodcumque pretium iniustum potuerim exquirere ab emptore, non præmitterem: anticipata solutione emi, quod tradendum erat postea ^{in præ} infimum pretium: ultra supremum vendidi, quod post tempus soluendum esset: hostibus Christicolarum bellica vendendi instrumenta, munitiones, &c. Mercium grauem occultum defectum non aperui: pondus, & mensuram grauiter imminui, in præparatione animi fui leuiter sæpe defraudare, vnde grauis Reipublicæ iniuria resultat: in emptorum iniuriam Monopolium iniustum constitui, non vendendas ^{in præ} merces, nisi exhibitio pretio: merces cunctas mihi comparauit, immoderato quæstu pro libito vendendas: minori pretio ab eo, qui merces non agnouit, emi, & carioris vendidi ignorantibus: versuram feci, vendendo pretio maiori soluendo in futurum, quod mox redemi exhibitio pretio minori: aliquid vendidi valoris deterioris pro alio, aut qualitatis, aut durationis & utilitatis: merces veteres, exhalatas, & inutiles bonis admiscui, vt eodem pretio venderem vtrisque: in ita societate, socios grauiter læsi, infideliter gerendo ministerium: societatis fictitiæ ini contractus palliata vsura: iniuste assecurationes capitalis & lucris factæ sunt mea iniquitate: iusta tributa defraudaui: tempore debito non solui graui damno creditoris, qui protestationem incommodi gessit: mercibus solui, quod pecunia soluere debebam, contra creditoris voluntatem: læso iure, aut consuetudine diebus festis emi, & vendidi publicè: Ecclesiam irreuerentia graui domum feci mercaturæ: iuraui falsò, me tanto pretio merces emisse, quam credulus mercator eodem, aut maiori grauiter quidem læsus acquirit: in concursu mercatorum

num ad aliquas merces comparandas licitatus sum fictè, vt alter affectus ad merces cariùs pretio emeret: dubitans de iustitia contractus ausus sum perficere: prauis contractibus operam adhibui: furtiuum comparauì, aut dubius quidem non prius de venditionis iustitia periculum feci: vendens ex commissione cariùs vendidi, quàm imperarer, excessu pretij mihi asseruato: quia iniusto quæstui indulgere curauì, merces non sunt venditæ commissa, quæ postea aut periere, aut deteriores sunt effectæ *toties*.

44. *Crimina letha'ia exprime eorum, qui ad mercium consumptionem emptores quarunt, & alienas merces offerunt.* Con- §. 2. *Procuratoris mer-*
tractum vsurarium fieri curauì, eique opem tuli: mercem *toris mer-*
mihi emi, vnde non requisui alium emptorem, qui pretio ma- *cium.*
iori acciperet: affirmavi non adesse emptorem, qui è tanto pretio excederet, mihi graui excessu reseruato: iniustas vsuras, quod Hispanicè exposuero *Mohatras*, promouì: cambio-
num siccorum contractus excitavi *toties*.

CAPVT XIII.

De Peccatis grauib. Artificum.

45. *Q*uandonam delinquat Argentarius? Æs vile pro au- §. 1. *Argenta-*
ro, aut argento vendidi: auro aut argento plus vilis *rij pra-*
æris admiscui, quàm ars exigit: emptoribus non declaravi *xis.*
admixtum, aut pretium non imminui: ex furto mala fide
aliquid emi: monetam conflaui; conflata imminui effeci,
aere sublato: communem lapillum pro pretioso vendidi, aut
pretiosum emi pro vili: gemmas super aurum non colloca-
ui, sed super æs vile, dum eidem ponderi vtrumque erat addi-
endum: deauravi, aut argentaui contra legis præscriptum
villioris æris monetam: aurum non debito valore elaborari
effeci *toties*.

46. *Bibliopola indica graues transgressiones.* Libros alte- §. 2. *Bibliopo-*
rius Regionis vbi fides non viget, cum periculo suspecta do- *la.*
ctrinæ asportavi, vendidi, aut venales exposui: allatis è Re-
gno extraneo libris, operis auctorem, qui in Hispania edidit,
impediui, quo minus volumina vendere valeret, aut immi-
nui pretium effeci: libros prohibitos vendi curavi; aut la-
sciuos tractatus, qui graue nocumentum afferre assolent;
aut sine auctore librum vendendum assumpsi: defectuosum
librum

librum pro integro tradidi graui incommodo legentis : expurgatorium librorum catalogum nec habui, nec emendari libros iuxta illius præscriptum procuravi *toties.*

§. 2. *Typographi.* 47. *Quid de Typographo?* Sine auctoritate indulgentias aut deuotiones excusi : librum e mentita vrbe edidi, vnde auctori graue nocumentum exurgit, qui multiplicatis voluminibus sua non potest vendere : mihi contra auctoris voluntatem aliqua volumina retinui, licet papyrum adhibuissem vile atramentum mox periturum adhibui *toties.*

§. 3. *Pictoris.* 48. *De pictoribus quidam?* Amasiæ formam amanti tradidi : viles colores post paruum interstitium morituros apposui, prauo lino, inuiti præparatione : nudas imagines occasione scandali grauis expressi : dies festos non ediscendi gratia, sed lucrandi seruiliter violaui *toties.*

§. 4. *Ludi chartarum Ministri.* 49. *Quandònam grauius delinquat, qui Ludo chartarum mensam exponit?* Consultò admisceos, qui dominium non habebant, vel mortaliter ludendo peccabant, quia amitebant, quod familiæ sumptui erat necessarium : vnde cogor legibus prohibentibus domos lusorias, comprehendi : permisi vestes seu ludentis, seu vxoris adduci, vt nummorum loco deseruirent : immoderatè nimis pro lusoriis chartis, aut lucernis exegi : mulierculas in prauum vsum adduci permisi *toties.*

§. 5. *Histrionis.* 50. *Quid de Histrionibus?* Mecum amasiam aut publico scandalo, aut coniugis specie duxi : permisi vxorem dona accipere cum inordinati affectus, & effectus periculo ; aut cum adolescentibus aut viris proaciter admiscere sermones : femina vestem virilem immodestè cum scandali grauis occasione prætuli : versus recitavi, qui ex sese ad intemperantiam excitant : cum recitabam amorum affectus ex corae loquebar : Hospites debita mercede grauius defraudavi iter agens, aut in vrbibus permanens : sine voluntate parentum huic muneri infami quidem incubui, dum in re tam graui obedire tenerer *toties.*

§. 6. *Obstetricis.* 51. *Obstetricum peccata lethalia recensens.* Sine sufficientia operam impendi : Baptismi formam ignoravi : obortam difficultatem, quæ requirebat medicum, prætermisi : secretum violauim, vnde grauis infamia exorta : puellis integritatis simulationem promittendo, mea securitate facilius illæ se violari permiserunt : falsò iuravi de foeminae integritate iuridicè interrogata, grauibus inde obortis incommodis, quorum rea exiit : infantem vnum pro altero apposui : premium, quod ad infantis nutritionem accepi, defraudavi : ~~de-~~ simulavi

simulavi mortuum infantem, quem clam nutriendum acceperam, superstitem esse, vt adhuc ad nutritionem pecuniam acciperem: occasione officij chartas amatorias foeminae alicui tradidi: ad abortum remedia exhibui seu ante, seu post fetus animationem; vel ad non concipiendum: infantem communi lapidi, aut alterius portae cum iniuria appolui, quando proprii parentes eum & poterant, & debebant nutrire toties.

§ 2. Debitor eum sicut sapientibus & insipientibus, sapientem quidem confessarum graua commissa aliarum artium mechanicarum, vt scita recolat; insipientem poenitentem edoceo, quae quidem committit ignorans. Quid igitur de aliis mechanicis artibus tui Me aduiciendum? Textor delinquit grauiter, si fila serica, linea, chanica aut lanæ cum viliori commutat: si telam pectini contra legem apponit: aut aliquid contra artem, graui oborto incommodo, praestat. Tonsor pannorum non aequaliter tundendo, aut bis tutudisse affirmando, cum non praestiterit; aut cardis pilum extrahendo; gummumve graui oborto damno adiuiciendo. Latomus seu Cementarius a mercenariis operis mercedem auferendo, aut partem quidem, quam a domino sibi exigit, ac si esset unmercenario impendenda; aut domui exaustificandae materialia vetera corrupta adiuiciendo, quorum, vt optimorum, pretium accipiunt; aut mercedis laborem non implendo; aut ruinae domus causam dando; dum inutiliter reparationi incubuere. Faber lignacium vendendo ligna putrida pro sanis; aut opus alienum celsiori, seu viliori, quam opus est, pretio taxando, iniuria quidem vel domini, vel artificis; aut in domus euersione spolia surripiendo. Sartor iurando se tali die opus perfectum daturum, quod scit minime adimplendum, vel dubitat; aut plus materiae exigendo, quam ad opus est necessarium; aut aliquid momenti superans sine voluntate domini retinendo; aut vestem perdendo, vt aliquid materialium sibi vsurparet; aut dies festos sine graui causa violando. Chordarum, aut funium artifex struppam pro canabi adiuiciendo, vnde funis illico abrumpitur. Lucernarum faber admiscendo linum cerae excrementis vt ponderosius opus pluris sine iustitia aestimetur; aut seuum vel cicerum farinam cerae iniiciendo; aut resinam, seu therebentinam cerae pallidae apponendo velocius consumendae; aut plus lini quam ars exigit, in cerae, aut seui subtractionem adhibendo. Coriorum curator extrahendo e lacu corium prius quam debet ex lege; aut festa non custodiendo sine necessitate, exceptis quidem a solemnibus omnium Sanctorum usque

ad Resurrectionem, ob Solis beneficium; aut lanificum adhibendo pro nautea. *Faber ferrarius* claves efficiendo iis, quos suspicatur, ad opus iniquum abufuros; aut rubra terra ad operiendum, ne rupturæ vasis appareant. *Spatharius* vendendo enses fractos, periculo quidem emptoris, dum oborta pugnandi occasione, in partes diuiditur. *Calceus r. veterinarius*. Soleas ferreas etiam fractas figendo; aut festos dies sine erigente bestia itinere violando grauitur. *Sutor* soleas grossas findendo: corium combustum pro forti dando; festos dies sine causa grauitur transgrediendo. *Custos ostij* cuiusdam permittendo, merces prohibitas asportari, iuramento quidem fidelitatis violato. *Caupo* hircinas carnes pro arietinis tradendo; aut vinum nouum pro vetere, seu aqua immixtum dando; aut consultò famulas lasciuas habendo in hospitium impudicitiam; vel ludos prohibitos permittendo; vel latrones fouendo, vel scienter ebrietate afficiendo vinum propinando. *Cetarius* pisces siccos aspergendo, vt pondus addatur; aut sale rursus pisces madefactos condiendo in alteram hebdomadam; aut recentia aquatilia potiora diuitibus accommodando, pauperi inutilibus ferè fragmentis reseruatis, quæ eodem pretio accipiunt. *Galerorum artifex* vendendo galeros ambustos, aut veteres rursus intinctos pro sanis, & nouis. *Lanificus* pannum perdendo, dum nimium radit, aut citius finem operi imponit; aut non tot cardii addicit versonibus, quot opus exigit; aut battuario pannum tradendo minus battuandum, quam oportet; aut gummam adiciendo pro sapone; aut ex saponis portione detrahendo; vnde pannograue nocumentum obuenerit. Hinc reliquos artifices graui crimina poteris edocere.

CAPVT XIV.

*De Peccatis mortalibus Tribunalis
iudicarij.*

§. I. 53. **I**udicum denique, qui reliquorum delicta puniunt, graui
Iudicis crimina recensenda. Quandonam Iudex mortaliter delinquit? Cognoscens iustitiam vnius manifestam esse recti-
Praxis. fari curauit ab illo, vt alterum damnare non cogerer: ini-
què iudicauit seu quæstus, seu amicitia, seu propinquitatis
prætextu: sine iurisdictione causam vocauit ad tribunal: ini-
iuste

Examen III. De Peccatis Mortalib. cunctis. 321

iniuste pœnam corpoream cum pecuniaria commutavi: temere haud perfectis iudicij actionibus iudicare non reui: sine causa cum graui incommodo litigatoris sententiam protraxi: verba contra litigatores iniuriosa protuli: muneri incubui litium ac legum ignarus, nec doctos adiuui consulendos: quia curam studio litis non adhibui, oleum & operam perdidit litigator: iniquo ductus affectu iudicavi, graui incommodo oborto: secretum graue quidem litigatorum violauit: constitutionem, seu legem contra iuramentum graui in materia transgressus sum: tempus informationi necessarium non permisi ante sententiæ prolationem: relationem litis audiens, dum mente diuagarer, non curavi supplere defectum, *Cum* ~~ne~~ litigatori ob meæ defectum attentionis graue nocumentum inferretur: distuli rei comprehensionem, vnde graue incommodum: comprehendendum monui, vt fugam arriperet: permisi vincos ære pressos alieno solui sine approbatione creditorum, vnde solutio debiti seu differtur, seu impeditur: reum ab Ecclesia contra eius immunitatem extraxi, aut postquam reclusi, ad actiones iudicij processu, prius quam Ordinarius declararet, num Ecclesiæ frui deberet immunitate: sine iure confessionem à reo, actu quidem iniquo, exquisiui; vel complices aperiri curavi, quando iura repugnant: scribam indoctum feci confessioni exquirendæ incumbere, quam ipse exquirere debueram: Pontificis Bullis non obediui: interdium violauit: contra iuris præscriptum admisi appellationem: aliquem vixi non præmissa summaria probatione; seu etiam informatione summaria præcedente, id est vnus testis depositione processu ad vincula, vnde infamia obortura esset, scilicet in casu hæresis, Sodomix, &c. Torturam iniuste imperavi: vel durius torqueri passus sum reum, quam ratio, & ius exigebant *toties*.

§. 2. *Auditorum præterea innue lethalia crimina.* Violauit re in graui iuramentum de munere rectè obeundo: arcanum *Auditoris.* Senatus non custodiui, vnde Senatores non liberè mentem aperiant: magna munera à litigatoribus accepi: causis me ingressi Ecclesiasticis contra Bullam Cœnæ excomm. 14. Ecclesiasticis iudicibus aliquid imperavi, quod rogationis more proferre debueram: non audito Relatore, postea causam non perlegi, aut lectam quidem, litem protraxi, graui litigatorum incommodo: permisi famulos cibos præcipuos emere, vt maiori postea pretio venderent, non sine pauperum iniuria, siquidem vis pietrumque *in* *infertur* lites Relatoribus acquitate seruata non tradidi, iuxta constitutiones; sed speciali affectu

affectu acceptavi personas: præses cum essem gymnasij non imperavi lites servato ordine discuti, sed inuerti, graui ligantium iniuria: victos sine iustitia, & satisfactione solui, ut pius, ac liberalis haberet: ministros ad eum protexi, ut illi hoc munimine insolenter se gererent: violenter sum usus alicuius famulatu, quem mercedis loco ad commissiones immisi, aut sine necessitate custodem effeci, aut aliquod publicum ministerium iniunxi: Bullas Apostolicas extra casus expressos impediui: Epistolas commendatitias meis litigatoribus contra alios accommodaui, violans *legem 2. tit. 4. lib. 2. Recop.*

§. 3. *Prætoris ariminis.* 55. *De criminis Prætoris quid?* Re in graui aut iuramentum emissum, aut Senatus violauit secretum: processum ab Ordinario iudice abstraxi, prius quam competentia discuteretur appellacionem articuli admissi, seu interlinealis sententiæ, quæ diffinitiuæ vim non habet: iudicem, qui de officio processit ad me redditurum rationem aduocaui: per me testes non vocaui ad examen; nec victos inuisi, vnde illis grauis molestia exorta: aliquem torturæ addixi, non præmissa sententiæ, & eius notificatione; seu exemptum torqueri imperaui: victum iussi eum, qui per procuratorem poterat respondere, graui ob id aut infamia, aut scandalo oborto: relatores culpabiliter non audiui, vnde necessum fuit processum ad meam domum cum magna litis suspensione deferri: munera accepi à litigatore contra *l. 56. tit. 5. lib. 2. Recop.* Ut familiares aut famulos meos alere possem, commissionem eis mercede iniusta permisi: victum ab Ecclesia abstraxi sine causa: processusque ad probationem, prius quam ab Ordinario decerneretur, num Ecclesiæ frui deberet libertate *toties.*

§. 4. *Fiscalis.* 56. *Fiscalis quidnam?* Iuramentum in materia graui transgressus sum: causas vindicta aut contentione persecutus sum, graui incommodo oborto: illicitis mediis usus sum ad causarum exaggerationem: ex amicitia causam, quam debebam, omisi; vel quam non debebam, accepi: singulis hebdomadibus simul cum Præside & Prætoribus non perlegi catalogum damnatorum ad triremes, ut eorum causæ concluderentur, ob id graui incommodo reis obuenire viso: haud literas ^{exegen} ~~videre~~ curavi, vnde causa excidit efficaciam: cognoscens literas Apostolicas non esse contra Regalem patronatum curari retineri: munera, aut subornationem accepi contra *l. 56. tit. 5. lib. 2. Recop.* Aliquid contra Ecclesiasticam petij libertatem *toties.*

§. 5. *Aduocatus.* 57. *Quomodo Aduocatus mortaliter peccet?* Litigatos seduxi, affirmans iustitiam esse manifestam, cum aut non aderat.

aderat, aut dubia erat: defendi litem iniustam, seu minus probabilem, quando minimè poteram, & debebã de minori probabilitate consulentem admonere: ob studij defectum falsò de probabilitate causę iudicavi, quam improbabilem omnino post studium reiicerem: induxi partem ad pactum, cum nulla iustitia inniti cognoscerem, & nihil ab altero posse exigi nisi parum aliquid, quod gratis fortasse daretur in vexationis redemptionem: plures causas, quàm discutere poteram, suscepi, vnde lites notabiliter suspensę fuere graui litigantium incommodo: accepta iusta mercede aliquid vltius exegi scribenti ministro contra iustitiam, seu litigatorem cõegi, vt informationem ex iure ille scriberet, quam alius minori pretio exararet: permisi culpabiliter informationes contrarię parti dari: mercedem iniustam recepi, dum exaggerarem studij laborem; licet enim contra legem non deliqui nullam certam Aduocato portionem præscribentem, saltem ius naturale violaui: litigatorem meum induxi ad scripturę alicuius subtractionem, quam debebam manifestare, vel ad veritatis abnegationem; vel ad prolongationis termini petitionem sine necessitate, solummodo in litis suspensionem: pactum cum litigatore feci, mihi dandam partem eorum, quę accepturus erat ex litis victoria contra l. 2. tit. 16. lib. 8. Recop. A pauperibus mercedem exegi, cum deputatus essem eorum causis protegendis: iuravi relationes bene compactas esse, quas minimè videram: leges, statuta, & ordinationes ignoravi, vnde graue incommodum litigatori: pauperem ob mercedis defectum deserui, qui a causa iusta sine patrono cecidit: multiplicavi ex quęstus iniusti affectu petitiones: præsentavi falsos testes, aut instrumenta: præuaricationem ini, dum vtrumque defendi litigatorem, aut publicè, aut secretò: arcanum mei litigatoris alteri manifestavi, graui exorto incommodo: suasi contractum vsurarium licitum esse; vel instrumenta huiusmodi dictavi toties.

§. 8. *Quandoam delinquant grauius Relatores?* Ob studij defectum, vel incuriam malè recitavi, seu aliquid substantiale prætermisi: mea occasione litigantium causę suspensę relationes extra domum scribi effeci, vnde contrarius posset perlegere graui alterius incommodo: falsò affirmavi instrumentales facultates originales à processu extractas esse, & in eodem transcriptas remanere: partialis fui, plus conatus impendendo in explicandã vnus iustitia, quàm alterius, seu dicendi modo, seu de vno loquendo, quando iudices confabulabantur; de altero, quando intentis animis aderant: sententiam

rentiam meo litigatori manifestavi, prius quam euulgaretur; unde posset iudicem reuocare, aut pactum contra alterum inire: munera accepi etiam comestibilia, mercedis loco minime donata: mercedem pro labore nimiam exegi contra *l. 19. tit. 17. lib. 2. Recop.* Accepta iusta mercede, rursum accepi contra *l. 24. tit. 17. lib. 2. Recop.* Foliorum ^{lineas} regularum imminuitur, si-
turas plane triginta tres uniuscuiusque paginae *toties.*

§. 7. *Secretarij.*
linearum
59. De Secretariis quid adiciendum: Iuramentum factum grauius laesi: arcanum violauimus: sententiam nondum euulgatam manifestavi: munera prohibita accepi: plus mercedis exegi, quam debebatur: paginam triginta trium regularum, quarum singulae decem verba, seu partes habere debent, imminui, graui oborta iniustitia: instrumenta originaria processui addidi, cum transcribere deberem: diligenter processus, ac sententias non custodiui, sed litigatoribus sine iudicum praescripto tradidi: negligens grauius fui circa causarum perfectionem, unde illatum nocuum: processus taxatos iam Relatori non commisi, unde ille posset iniuste plus mercedis pro pagina diminuta exigere: transcriptoribus non solum, unde a litigatoribus illi rursum exegere: haud frequenter officinae adsum, testes ipse quaesituros: testimonia ad vnguem non transcripsi, graui inuersione, aut exaggeratione, aut diminutione superaddita: mercedem exegi ob processorum custodiam, aut propter inquisitionem contra *l. 17. tit. 20. lib. 2. Recop.* Mercedem exquisiui quando ex *l. 20. 21. 25. & aliis tit. 20. lib. 2. Recop.* non poteram: statuta, & leges, quas callere tenebar, ignorauimus *toties.*

§. 8. *Trebellionis.*
non
60. *Tabellionis praeterea crimina grauiora expendi.* Iuramentum emissum in re graui transgressus sum: sine sufficienti peritia me causis immisi, clausulis communibus scripturarum minime cognitis, & sine literati consilio: scripturas summam accepi, nec postea feci plenam, vt a partibus firmarentur, addidi, aut detraxi aliquid magni ponderis in depositione testium; ministroque transcriptori examinationem commisi erroris periculo: iudici coram tribunali non verè, & sine meditato inuolucro causam manifestavi, graui veritatis lesione culpabiliter non assistens tribunali mercedem exegi, vt processum ad domum iudicis reportarem: diligenter protocolla non custodiui, unde postea grauiora exortantur incommoda: combusta, comminui, abscondi scripturam aliquam utilem alicui, graui incommodo obuiente: vexaui differens causarum cursus, vt pecunia iniuria redimeretur: cum Officiali Praefecti egi informationes, aut vincendi aliquem manata confixi.

confinxi, sine iudicis auctoritate: denunciatores confinxi, ut portionem subriperem denunciatoris: iudici recens aduentanti, prauo zelo crimina enunciaui, ut nummos exquirerem, non ut delictis medicinam adhiberem muneris titulo iniustitiae operam nauaui, aut vindictam sumendo, aut illicita perpetrando: praescriptam mei officij taxam grauius laesi: permisi officiales meos solutionem accipere, quando ipse integram iam acceperam: ob Scripturas quaerendas nimium mercedis exquisiui, fingens non comparere, ut maiori pretio illa vexatio redimatur: depositum litis accipiens, non illico suo tempore solui, unde coactus dominus, superfluo sumptui operam dare: pauperes desolatos non iuui, unde perit eorum causa: muneris publici occasione fructus meos maiori pretio quam aequum erat, vendidi; aut accepi minore: extra urbem egrediens alicuius gratia executionis, alia negotia simul expediui, posteaque vniuscuiusque diei mercedem duplicatam, aut triplicatam accepi; quando proportione seruata debebam sumptus imminuere: prohibitorum contractuum instrumenta confeci: testamentum alicuius scripsi, qui rationis vsu carebat: testes falsos accepi: vnius damno graui alterius prece aliquod testimonium necessarium non exhibui: solemnitates necessariae ad scripturae valorem ex ignorantia culpabili aut malitia praeterij: necessitate non urgente solemnem diem iudicarij actibus grauius violaui: ex malitia causarum piarum legata non manifestaui *toties.*

61. Quid de Procuratore? Litem iniustam procurauit: de pacto curauit; quando litigator meus a iustitia ceciderat: suscepi *§. 9. Procurationem* causarum procuracionem, quam vtiliter possem: *ra: oris.* plus mercedis, quam iustum exquisiui: iniuste reum veritatem suam abnegare: curauit pacisci de tanta mercede, si victoriam reportarem contra constitutionem: culpabili mea incuria causa destituta est: ad incuriae correctionem, transactio iam termino, diem inscriptionis immutauit: processum accipiens, debito tempore non reddidi, unde grauis iniuria alteri obuenit litigatori: exhibente pecuniam litigatore ad iura soluenda, retinui quod Aduocato accommodandum accepi contra *l. 7. tit. 24. lib. 2. Recop.* Retinui pecuniam, quam mihi reus Relatori exhibendam dedit, unde Relator rursus mercedem a reo exegit: nomine mei litigatoris iuravi sine speciali facultatis instrumento; aut sine particulari eius informatione in scius, & cum periculo peierandi, iuramentum emisit: lis periit, quia ipse culpabiliter tribunali non adfuit, futurum incommodum prauidens, aut debendo timere *toties.*

§. 10. *Receptoris.* 62. *De Receptore quidnam?* Ex Cancellaria pluribus negotiis intentus egressus sum integram pro singulis mercedem accipiens: pluribus implicitis negotiis non potui singulis satisfacere, vnde, tempore elapso, litis probatio definitur, seu cogitur litigator nouæ probationi operam, opesque impendere: scripturam multiplicavi sine necessitate, vt questus accresceret; vnde ex relatore & Tabellione sumptus litigatoris increuit: intra viginti dies probationes non tradidi ex culpabili incuria grauis damni occasione: subornatione negotium aliquod acquisiui, quod alteri receptori debebatur: effeci à litigatore alterum receptorem reculari, vt mihi negotium contingeret: scripturas compulsorias extraxi, multiplicato sine necessitate litigatoris sumptu: aliquid momenti ex munere, & non loco mercedis accepimus: plus mercedis exegi, quàm est legis præscripto taxatum: inuerti testimoniorum substantialem sensum; aut aliquid addidi, quod alteri grauiter poterat obesse: distinctè non interrogavi, sed confusè, vnde testis non potuit veritatem manifestare: secretum euulgavi ante iudicam publicationem, vnde graue incommodum alteri litigatori causatur *tories.*

§. 11. *Lictoris.* 63. *Quid de Ministro Præfecti adiciendum?* Iuramentum de rectè obeundo munere in graui materia violauit: accipiens mandatum ad alicuius comprehensionem, eum admonuit, vt fugeret. Contra *l. 1. tit. 31 lib. 24. Recop.* Missus taxata mercede ad vnum negotium plura suscepi integris expensis: Ministerij prætextu in hospitibus publicis rerum pretia imminui, coëgi: dissimulaui ob questum lenones, meretrices, carnifices, aliosque liberè aut scortando, aut furando insolecere: nocturna vigilia domos inuasi, altercationibusque simulatis finxi me latrones requirere, vt domestici pretio redimant vexationem: prætextu muneris grauem intuli iniuriam: eos qui executione erant afficiendi, admonui, vt bona celari curarent: meretrices falsò de lenone accusaui ob spem questus: & eam, quæ lenoni addicta erat impunè degere permisi: vinctum grauioribus vinculis illigari feci, vt pretio iniustam redimeret vexationem: cum Tabellione pacisci curavi de aliquo innocenti pro questu vexando: pignus iniustè extraxi: auxilium adolescentibus muliercularum domos ingressus præstiti: impunè furaturos custodiaui; mercedem iniustam aut mihi, aut Tabellionibus extraxi: enses iniustè noctu abstuli: coniuges noctu inueniens conclamaui esse concubinos, vt nummis exhibitis dimitterentur: executionis iura
accepti.

Examen III. De Peccatis Mortalib. cunctis. 327

accepi, antequam creditori fieret satis contra præscriptum
17. tit. 12. lib. 4. Recop. Citaturus aliquem, finxi non inuenisse,
& iniuste exegi solutionem toties.

64. Quid de carceris Præsidente? Mercedis nimium exquisivi, §. 12.
vinctos expilans: nummos accepi ex eo officio, quod gratis Custodis
gerere debebam: gessi quod sine licentia iudicis non pote- carceris.
ram, ut vinctos ob debitum soluerem, dum ex venia illa solu-
tio impediretur: exquisivi à ministris tributum, quod illi ve-
xationibus illatis à vinctis exigunt: vinctos permisi fugere,
falsò probans, quod valida custodia detinerentur: addidi
sine necessitate vincula vinctis, eosque ergastulo addixi, ut
solutio pro nummis commutari valeret: permisi aliquem ibi
fœmina abuti: coëgi vinctos mihi sine mercede famulari:
apud carcerem cauponiam statui, vbi cibi, aut vinum prauum
pretio immoderato venderetur toties.

65. Reus quando nam lethale peccatum committit? Verita- §. 13.
tem abnegavi, delicto semiplenè probato: complices iniuste Rei.
culgavi, seu contra bonum commune abscondi; Instrumen-
ta mendacia præsentavi; seu aliquid eorum graui oborto in-
commodo immutari feci: dilationibus superfluis vsus sum:
Iudicem, Tabellionem vel Relatorem iniuste recusavi, ut
temporis interstitia acquirerem præcipuè iurans me haud ex
malitia procedere: testes causis mendacibus reprobavi: comp-
lices delictum abnegare suasi, quod debebant aperire, vel ad
huiusmodi iniustitiam induxi toties.

66. Quid denique de Teste? Affirmaui, quod ignorabam, §. 14.
aut dubium pro certo protuli: veritatem, quam operire te- Testis.
nebar, aperui: me abscondi debens respondere, ne rogarer:
Iudici iuste interroganti obedire nolui: sciens propinquum
aliquem aliquid surripuisse, ob propinquitatis gratiam, ferre
nequius testimonium quod alius non potest ferre; nec curavi nolui
saltem proximo ablatum restitui: cum tenebar testimonium
ferre, pretium accepi, ut proferrem veritatem; nec reddidi
acceptum: contra Tridentini præscriptum matrimonio de
præsenti non præmissis monitionibus interfui: de contracti-
bus vsurariis reddidi testimonium: etiam ~~non~~ rogatus te-
stimonium non tuli, cum innocentem morti addicendum,
aut ab infamiae, grauisve damni periculo possem liberare
toties.

De Peccatis mortalibus coniugum.

67. **Q**uanam peccata grauia possint committi, quando Matrimonium contrahitur? Requisita intentione, seu necessario consensu carui: debitum finem grauite iniquè non intendi: impedimenta tam dirimentia, quam impediencia neglexi: sine Ordinarij dispensatione denunciationes praetermissi: tempore prohibito graui scandalo oborto nuptiales benedictiones accepi: Sacramentum Matrimonij accepi peccato lethali pressus; vel non confessus, vel saltem non curans contritionis actum elicere *toties.*

68. *Quanam autem crimina lethalia in usu Matrimonij committuntur?* Contra naturam habui copulam vel vas immutans, vel extra vas profundens: situm mutauì cum eadenti profusionis feminis periculo: accessi ad coniugem amara affectu: cogitauì me cum extranea tunc copulam inire aut nupta, aut soluta, &c. Rem habui cum foemina graui abortus periculo: debitum abnegauì, causa minimè iusta intercedente: adultera debitum solui, cum ideo à crimine non se expediret: adulterium dissimulaui vxoris, aut consensum expressum exhibui: domicilium commune fugi, à thoroque sine coniugis consensu recessi. Sacro in loco, abstracto periculo continentiae coniugali commissioni operam dedi: ob contemptum diei Communionis mei coniugis copulam iniij: pollutionis periculo impudicis tactibus vacauì: sponsus de futuro osculis & amplexibus indulsi cum periculo pollutionis, aut desiderio, ad copulam tam illicitam procedendi *toties.*